



Kriminalomsorgsdirektoratet

Deres ref:

Vår ref:
201716475-24

Dato:
16.11.2017

HØRING - FORSLAG OM ENDRING I STRAFFELOVENS REGLER OM FORVARING - SVAR FRA KRIMINALOMSORGEN REGION SØR

Det vises til Kriminalomsorgsdirektoratets brev av 12. september 2017, hvor høring som nevnt over ble oversendt med anmodning om at høringsuttalelser ble sendt via direktoratet innen 17. november.

Høringsnotatet ble videresendt til Kriminalomsorgen region sørs enheter. Vi har mottatt fire uttalelser, henholdsvis fra Buskerud friomsorgskontor, Vestfold friomsorgskontor, Ringerike fengsel og Søndre Vestfold fengsel. Høringsuttalelsene følger vedlagt i sin helhet.

Kriminalomsorgen region sør har følgende bemerkninger til høringsnotatet:

Til punkt 2.3 – Grunnvilkåret for prøveløslatelse

Kriminalomsorgen region sør støtter, i likhet med samtlige enheter som har avgitt uttalelse i vår region, forslaget om at terskelen for å løslates på prøve fra forvaring skal bringes nærmere terskelen for å prøveløslates fra ordinær tidsbestemt fengselsstraff.

Vi mener det vil være hensiktsmessig å ta med uttrykket *utvikling* i lovteksten. På denne måten trekkes den dynamiske faktoren forvaringsdømte faktisk har mulighet til å påvirke i farevurderingen inn i den rettslige prøveløslatelsesvurderingen. I tillegg mener vi en slik henvisning til utvikling gir kriminalomsorgen en ekstra oppfordring til å legge til rette for progresjon under straffegjennomføringen.

Videre foreslår vi at anvisningen i forslaget til ny straffelov § 44, første ledd, annet punktum «grunn til å tro», endres til «grunn til å anta» for å bringe teksten i samsvar med prøveløslatelsenormen ved ubetinget fengselsstraff i straffegjennomføringsloven § 42, femte ledd.

I likhet med det som fremgår av høringsnotatet er vår erfaring med forvaringssaker at straffehistorikken paradoksalt nok vektlegges i mindre grad enn det gjøres i vurderingen av prøveløslatelse fra ubetinget tidsbestemt fengselsstraff. Vi mener imidlertid at straffehistorikken

er så sentral i vurderingen om *det er grunn til å anta at domfelte vil begå nye lovbrudd*, at en egen henvisning til straffehistorikk i selve lovteksten ikke er nødvendig.

Vi mener det fortsatt må være fare for nye alvorlige lovbrudd for å holde domfelte i fortsatt forvaring, når hovedhensynet for bruk av forvaringsstraff er samfunnsvern. Vi er imidlertid usikre på om det er nødvendig å gi en gradsanvisning for nye lovbrudd i selve lovteksten. Dette gjøres heller ikke for i prøveløslatelsesnormen for ubetinget fengselsstraff i straffegjennomføringsloven § 42.

Vårt forslag er at straffeloven § 44, første ledd, annet punktum utformes slik;

«Den domfelte kan løslates på prøve før utløpet av forvaringstiden dersom det anses sikkerhetsmessig forsvarlig. Det skal særlig legges vekt på domfeltes atferd og utvikling under straffegjennomføringen, og om er grunn til å *anta* at domfelte vil begå nye lovbrudd.»

Til punkt 4 – Gjeninnsettelse ved brudd på fastsatte vilkår

Kriminalomsorgen region sør har ikke hatt erfaring med gjeninnsettelse i forvaring etter brudd på fastsatte vilkår.

Til punkt 5 – Fastsettelse av frist for prøveløslatelse

Kriminalomsorgen region sør støtter departementets forslag.

Til punkt 6 – Adgangen til å fastsette felles forvaringsstraff

Kriminalomsorgen region sør støtter departementets forslag.

Til punkt 7 – Varighet av prøveløslatelser fra forvaring

Kriminalomsorgen region sør støtter forslaget om å heve tidsrammen for prøveløslatelse fra fem til ti år, samt å innføre en egen hjemmel for å forlenge prøvetiden når vilkårene for forlengelse av tidsrammen for forvaring er oppfylt.

Vår erfaring tilsier at det er et behov for å kunne forlenge prøvetiden, også ut over ti år, særlig for forvaringsdømte som er prøveløslatt med vilkår om opphold i institusjon eller kommunal boenhet (refusjonsordningen) etter straffeloven § 45, første ledd, bokstav c. Vi mener det er svært uheldig at alternativet når gjentakelsesfaren er høy er gjeninnsettelse i fengsel med et sikkerhetsnivå som er mye høyere enn nødvendig, og med et miljøterapeutisk tilbud som samtidig fremstår som et dårligere alternativ til en gruppe forvaringsdømte som har behov for særskilt tilrettelegging av helsemessige årsaker.

Med hilsen

Rita Kilvær
regiondirektør

Sigrun Våge
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.



Kriminalomsorgen region sør - regionkontor

Deres ref:

Vår ref:
2017/16475-19/008

Dato:
06.11.2017

HØRING ENDRING I REGELVERKET FORVARING - BUSKERUD FRIOMSORGSKONTOR

Vi viser til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 8. september 2017, hvor det foreslås endringer i straffelovens regler om forvaring. Buskerud friomsorgskontor har gjennomgått høringen og er av den klare formening at den omhandler etterlengtede og nødvendige forslag til endringer i lovverket som regulerer dagens forvaringsordning.

Bør grunnvilkåret for prøveløslatelse fra forvaring endres

Departementet foreslår at reglene om prøveløslatelse fra forvaring endres slik at de bringes i samsvar med reglene om prøveløslatelse fra tidsbestemt fengselsstraff. Buskerud friomsorgskontor støtter dette synet og derved forslaget om å innføre en bredere vurderingsnorm for prøveløslatelse fra forvaring, slik at prøveløslatelse kan skje dersom det anses sikkerhetsmessig forsvarlig.

I forhold til hvilke momenter som bør særlig vektlegges ved den sikkerhetsmessige vurderingen støtter vi forslaget om at det bør legges særlig vekt på domfeltes atferd under straffegjennomføringen. Et vesentlig moment her anses å være den domfeltes vilje til samarbeid og åpenhet inn imot kriminalomsorgen vedrørende egen prosess og progresjonsønsker, samt i forhold til forberedelser av egen sak ved begjæring om prøveløslatelse.

Buskerud friomsorgskontor foreslår at det bør utarbeides en progresjonsplan for alle domfelte med en estimert tidsplan knyttet opp imot minstetid. Det bør settes opp delmål med tilhørende evalueringer. Ved delmålevalueringene bør det tas stilling til om domfelte har oppnådd målet og kan gå videre i sin prosessen med nye målsetninger eller om han blir værende i forhold til det målet som er satt, eller om målet må justeres eller endres ut i fra de erfaringer som er gjort underveis. Delmålene kan dreie seg om å trene på sosiale ferdigheter, ta kontakt med psykolog eller annet behandlingsapparat, gjennomføre skolegang, legge til rette for situasjoner hvor domfelte får trent på å forholde seg til et mindre restriktivt regime i en eller annen form og skala. Innholdet kan i utgangspunktet være hva som helst som er tilpasser den domfeltes behov, interesser og evnenivå, samt ivaretar de behov som identifiseres som kriminalitetsforebyggende for den enkelte. Målsetningene lages i samarbeid mellom fengsel og domfelte, og formaliseres i større grad enn det som er tilfelle i dag og etter en mal som er felles for alle fengsler med forvaringsplasser. Dette vil stille tydelige krav til kriminalomsorgen i alle ledd og i større grad tydeliggjøre hva som er tilrettelagt for domfelte og hva domfelte selv har bidratt med av innsats og av oppnådd endring. Hvis den domfelte ikke ønsker å bidra i en slik prosess, eller ikke legger inn særlig innsats underveis bør dette vektlegges som et

Kriminalomsorgen region sør

Postadresse:
Postboks 694
4302 Sandnes

Besøksadresse:
Grønland 32b
3045 Drammen

Telefon: 32 23 44 70
Telefaks:
Org.nr: 911830868

Saksbehandler:
Karin Aaland
E-post: postmottak-
9311@kriminalomsorg.no

moment ved den sikkerhetsmessige vurderingen. Vi støtter også at et moment i vurderingen skal om det være om det er grunn til å tro at domfelte vil begå nye lovbrudd, og ikke bare alvorlige lovbrudd, samt at straffehistorikken tas med i vurderingen.

Buskerud friomsorgskontor støtter forslaget om at mangler i beslutningsgrunnlaget for risikovurderingen på tidspunktet for prøveløslatelse vil kunne tilsi at prøveløslatelse ikke er å anse som sikkerhetsmessig forsvarlig, forutsatt at manglene skyldes forhold som kan tilskrives domfeltes manglende vilje til samarbeid, for eksempel å nekte å frita sin behandler fra taushetsplikten.

Gjeninnsettelse ved brudd på fastsatte vilkår

Departementet har ikke funnet grunn til å foreslå en endring i straffeloven § 46 på nåværende tidspunkt, men det bes om høringsinstansenes syn på om vilkårene for gjeninnsettelse bør tydeliggjøres i loven. Buskerud friomsorgskontor finner det hensiktsmessig at vilkårene for gjeninnsettelse tydeliggjøres i loven, gjerne ved en konkretisering av lovgivers definisjoner på hva som menes med «alvorlig» og «gjentatt» brudd på fastsatte vilkår. Det vil også være ønskelig med en presisering fra lovgiver om hva som anses som «alvorlig» brudd vurdert opp imot de ulike kategorier av vilkår.

Fastsettelse av frist for prøveløslatelse

Buskerud friomsorgskontor har erfaring fra prøveløslatelser fra forvaring hvor lite eller ingenting av det planlagte regimet rundt domfelte har vært klart på prøveløslatelsestidspunktet, uten at domfelte selv har kunne lastes for dette, og opplever at det er gir domfelte en maksimal uheldig start i en allerede utfordrende situasjon. Det utfordrer også ivaretagelsen av samfunnsvernet og vi støtter derfor det forslaget som vil gi kriminalomsorgen hjemmel til å forlenge fristen for iverksettelse av prøveløslatelse som fastsatt av retten når særlige grunner taler for det. Vi tenker at det er hensiktsmessig at fristen om nødvendig kan forlenges flere ganger. Vi støtter videre forslaget om en tilsvarende adgang til å forlenge fristen for iverksettelse i de tilfeller prøveløslatelse er besluttet av kriminalomsorgen.

Adgangen til å fastsette felles forvaringsstraff

Buskerud friomsorgskontor støtter forslaget om å kunne idømme felles forvaringsstraff med ny tidsramme.

Varigheten av prøveløslatelser fra forvaring

Buskerud friomsorgskontor har erfaring fra prøveløslatte som har fått prøvetiden forlenget utover 5 år. Vår erfaring er at dette gjerne gjelder domfelte med et generelt lavt fungeringsnivå i kombinasjon med at de har begått svært alvorlig kriminalitet. De tilhører gjerne en gruppe som vanskelig finner seg til rette i fengsel, da de fungerer dårlig sosialt, de har et stort hjelpebehov samtidig som behovet for samfunnsvern ofte holder seg ganske konstant da endringspotensiale gjerne er begrenset. Ut ifra det overstående støtter Buskerud friomsorgskontor en hjemmel for å kunne idømme lengre prøvetid enn 5 år og en hjemmel for å forlenge prøvetiden så fremt det er hjemmel for å gi forlenget forvaring

Med hilsen

Karin Aaland
friomsorgsleder

Heidi Schiong
assisterende friomsorgsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.



Kriminalomsorgen region sør - regionkontor

U.off § 13 offl.jfr fvl §
13 nr 1

Deres ref:

Vår ref:
201716475-15

Dato:
03.11.2017

HØRINGSSVAR- ENDRING I REGELVERKET OM FORVARING, VESTFOLD FRIOMSORGSKONTOR

Kriminalomsorgen Vestfold friomsorgskontor stiller seg bak foreslåtte lovendringer i reglene om forvaring og imøteser endringer som bringer reglene mer i samsvar med regler prøveløslatelse fra tidsbestemt fengselsstraff. Dagens ulikheter i regelverket synes urimelig og uhensiktsmessig. Til høringsnotatets enkelte punkter har vi følgende å bemerke:

Til punkt 2 «Bør grunnvilkåret for prøveløslatelse fra forvaring endres»

Vi ser det som hensiktsmessig at prøveløslatelse fra forvaring skal skje etter en bredere sikkerhetsmessig vurdering, på linje med prøveløslatelse fra tidsbestemt dom. En vektlegging av domfeltes atferd under soning, samt vurdering av risiko for ny kriminalitet i bredere forstand er ønskelig.

Det bør ha betydning om det har skjedd en progresjon i domfeltes soningsforhold og at det er undersøkt om domfelte er i stand til å forholde seg til et mindre strengt regime før prøveløslatelse finner sted. Dette vil bidra til å gjøre løslatelsesfasen mindre sårbar for den enkelte domfelte, samt sikre best mulig vurderingsgrunnlag for prøveløslatelse. Vi viser til at soningsprogresjon også er et vurderingsmoment ved ordinære prøveløslatelser, og at dette derfor vil være ledd i en harmonisering av regelverket.

I forhold til dagens situasjon synes det å være behov for at flere fengselsplasser med lav sikkerhet stilles til disposisjon også for forvaringsdømte. Dette fordrer relevant ressursfordeling og kompetanseøkning ved aktuelle anstalter. Mangel på forvaringsplasser på anstalter med lavere sikkerhet i kriminalomsorgen kan ikke være utslagsgivende for den domfeltes mulighet for prøveløslatelse, men fra friomsorgens perspektiv bør forvaringsdømte ikke prøveløslatelse direkte fra høy sikkerhet.

Vestfold friomsorgskontor bemerker i denne sammenheng at det også ville synes hensiktsmessig om man i større grad kunne benytte overgangsboliger som ledd i progresjonen for forvaringsdømte.

Kriminalomsorgen region sør

Postadresse:
Dokumentsenter
Postboks 694
4302 Sandnes

Besøksadresse:
Kjelleveien 21
3125 Tønsberg

Telefon: 33207050
Telefaks:
Org.nr: 911 830 868

Saksbehandler:
Synnøve Skilnad Lerdal
E-post: postmottak-
9321@kriminalomsorg.no

Når det kommer til vekting av risiko versus potensielt forebyggende faktorer, som utdanning, i vurdering av om prøveløslatelse er forsvarlig, mener Vestfold friomsorgskontor at risiko for ny kriminalitet må tillegges stor vekt og at dette henger naturlig sammen med forvaringsinstituttets funksjon som samfunnsvern. Domfeltes straffehistorikk må være en del av risikovurderingen. Vestfold friomsorgskontor mener dette bør komme til uttrykk i lovteksten.

Vestfold friomsorgskontor slutter seg til forslag om at begrenset grunnlag for risikovurdering på tidspunkt for prøveløslatelse kan medføre at prøveløslatelse anses utilrådelig. De omstendigheter som tilsier at risikoen for ny alvorlig kriminalitet i tilstrekkelig grad er redusert må kunne ettergås dersom dette skal kunne tas med i vurderingsgrunnlaget. Vestfold friomsorgskontor bemerker i denne sammenheng at domfeltes mangel på erkjennelse av den kriminalitet som ligger til grunn for forvaringsdommen også bør kunne danne grunnlag for å vurdere prøveløslatelse som utilrådelig. Dette under henvisning til at anstalten ikke kommer i posisjon til å drive nødvendig rehabiliterende arbeid som reduserer risikoen for kriminalitet.

Til punkt 4 «Gjeninnsettelse ved brudd på fastsatte vilkår»

Vi stiller oss bak Riksadvokatens forslag om tydeliggjøring i lovteksten av at alvorlige og gjentatte vilkårsbrudd må tillegges betydelig vekt i den konkrete vurderingen av om domfelte skal gjeninnsettes, uten at det er noe krav om nærliggende gjentakelsesfare. Det er vesentlig for ordningens legitimitet, og for vår mulighet til å føre en forsvarlig oppfølging av prøveløslatte fra forvaring, at terskelen for gjeninnsettelse ved gjentatte og alvorlige brudd ikke blir for høy. I slike tilfeller overlates også kriminalomsorgen med få virkemidler overfor den forvaringsdømte.

I denne sammenheng vises til side 5 i høringsnotatet knyttet til de vilkår domstolen fastsetter. Vestfold friomsorgskontor anbefaler ikke at det idømmes vilkår for prøveløslatelsen som det i praksis ikke er mulig for friomsorgen å føre kontroll med. Videre anbefales det ikke at det idømmes vilkår for prøveløslatelsen dersom det vurderes at gjentatte brudd på dette vilkåret ikke vil kunne medføre gjeninnsettelse.

Til punkt 5: «Fastsettelse av frist for prøveløslatelse»

Fra Vestfold friomsorgskontors side vurderes det viktig at lovverket setter rammer rundt fristfastsettelsen for prøveløslatelser som sikrer at et forsvarlig sikkerhetsmessig opplegg er på plass før løslatelsen kan finne sted. I dagens situasjon ser vi eksempler på at domfeltes manglende samarbeid opp mot frist for løslatelse i enkelte tilfeller medfører at de løslates uten at nødvendige rammer er på plass.

Uavhengig av hvilken av de to forespeilede modellene man velger, mener Vestfold friomsorgskontor at det er viktig at kriminalomsorgen gis mulighet til å påvirke løslatelestidspunktet slik at man sikrer forsvarlige løslatelser. Vi ser det også som en sannsynlig gevinst at en slik ordning i større grad enn dagens ordning vil motivere den forvaringsdømte til samarbeid rundt løslatelsessituasjonen. Ordningen må naturligvis utformes på en slik måte at forvaringsdømtes rettsikkerhet og behov for forutsigbarhet kan ivaretas, men slik at den sikkerhetsmessige forsvarligheten gis forrang.

Til punkt 6 «Adgang til å fastsette felles forvaringsstraff»

Vestfold friomsorgskontor mener det er hensiktsmessig å innføre en hjemmel for å kunne idømme felles forvaringsstraff med ny tidsramme.

Til punkt 7 «Varigheten av prøveløslatelse fra forvaring»

Det er ønskelig med en lovendring som sikrer entydig praksis knyttet til maksimal lengde på prøveløslatelse fra forvaring. Vi støtter forslag om å heve maksimal lengde på prøvetid til 10 år. Etter vårt syn må prøvetiden kunne forlenges så lenge vilkår for dom på forlenget forvaring foreligger. Dette har også vært praktisert i mange saker.

Som avsluttende kommentar anser Vestfold friomsorgskontor det som ønskelig at det, gjennom lovendring, ble gitt anledning til bruk av elektronisk overvåkning som et vilkår ved prøveløslatelse fra forvaring. Slik overvåkning vil ikke kunne erstatte friomsorgens kontroll- og oppfølgingsoppgaver, men vil kunne bidra med kontinuerlig kontroll med inne- og utetider. Mulighet for slike vilkår vil gi domstolen og kriminalomsorgen flere muligheter for innramming av domfelte, og vil være særlig relevant dersom det ellers er vanskelig å få på plass et tilstrekkelig stramt oppfølgingsopplegg. Det ville være særlig ønskelig om muligheten for elektronisk overvåkning kunne innebære overvåkning av forbudssoner for å trygge fornærmede, på linje med ordningen med omvendt voldsalarm.

Med hilsen

Synnøve S. Lerdal
ass. friomsorgsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.



Kriminalomsorgen region sør - regionkontor

U.off § 13 offl.jfr fvl §
13 nr 1

Deres ref:

Vår ref:
2017/16475-17/008

Dato:
06.11.2017

HØRING OM ENDRING I REGELVERKET TIL FORVARING - KOMMENTARER FRA RINGERIKE FENGSEL

Vi viser til ekspedisjon 14.09.2017 fra region sør vedlagt bl.a. høringsbrev om endring av regelverket om forvaring. Frist for tilbakemelding er 6.11.2017.

Det foreslår endret bl.a.:

- Endre dagens grunnvilkår for å bli prøveløslatt
- Kriminalomsorgen gis anledning til å endre frist for prøveløslatelse som retten har fastsatt dersom særlige grunner tilsier det
- Hjemmel til å idømme felles forvaring
- Hjemmel til i visse tilfeller å idømme prøvetid på mer enn 5 år

Vi har ingen kommentarer utover at vi støtter forslagene.

Med hilsen

Marit Rossehaug
underdirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.

Vi har gått igjennom høringsnotatene i forvaringsteamet, og er enig med departementet om at grunnvilkåret for prøveløslatelse fra forvaring bør endres slik at det ligner mer på vurderingene som gjøres i ordinære prøveløslatelser.

Vi er også enig i region Østs forslag om å delegere avgjørelsesmyndighet til lokalt nivå når det gjelder §33 permisjoner. Vi mener at vi både har tilstrekkelig kompetanse og nødvendig avstand til de domfelte til å kunne håndtere dette. De andre paragrafene som region øst omtaler, behandles ikke så ofte hos oss når det gjelder de forvaringsdømte, og det er dermed ikke så vesentlig for oss at myndigheten delegeres når det gjelder §12,13 og 20.

Med vennlig hilsen

Mariann Moberg
Sosialfaglig rådgiver
Søndre Vestfold fengsel, Berg avd.
mariann.moberg@kriminalomsorg.no
33207113/452 807 63